

ROMANIA
PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR
DIRECȚIA STUDII ȘI DOCUMENTARE LEGISLATIVĂ
doc@cdep.ro

DREPTURILE PERSOANELOR LGBTIQ ÎN UNELE STATE MEMBRE ALE UNIUNII EUROPENE

punctaj informativ

SEBASTIAN SIMION
octombrie 2022

În PROPUNEREA DE REZOLUȚIE privind drepturile LGBTIQ în UE ([2021/2679\(RSP\)](#)) se reiterează: că drepturile LGBTIQ sunt drepturi ale omului, că Uniunea Europeană trebuie să combată excluziunea socială și discriminarea (inclusiv în acest domeniu), că dreptul la tratament egal și nediscriminare sunt drepturi fundamentale, consacrate în tratate și în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și, prin urmare, trebuie să fie pe deplin respectate; că egalitatea și protecția minorităților se numără printre valorile UE consacrate la articolul 2 TUE - prin care UE se definește ca o „Uniune a Egalității” (Union of Equality) și toate statele membre și-au asumat obligații și îndatoriri conform dreptului internațional și tratatelor UE pentru a respecta, garanta și proteja drepturile fundamentale (ale omului).

În condițiile în care în Polonia și Ungaria au avut loc acțiuni interpretate ca restrângând drepturile persoanelor LGBTIQ și familiilor-curcubeu (în ce privește România este de menționat decizia CJEU / 5 iunie 2018 în cazul [Relu Adrian Coman și Ceilalti v Inspectoratul General pentru Imigrări și Ministerul Afacerilor Interne](#), legat de recunoașterea căsătoriilor pe teritoriul celorlalte state membre ale UE care nu au oficializat un astfel de cadru) și întrucât la nivelul unora dintre statele membre UE se înregistrează progrese în ceea ce privește căsătoria și uniunile civile, adopția și drepturile pentru persoanele LGBTIQ și protecția de drept împotriva discriminării, discursului instigator la ură și infracțiunilor motivate de ură (amplificarea violenței homofobe și transfobe și proclamarea așa-numitelor „zone fără LGBTI” de către unele municipalități, în Polonia de ex.) problema drepturilor LGBTIQ, la nivelul Uniunii Europene, a revenit în zona temelor de interes activ (inclusiv în ceea ce privește [România](#)).

În cadrul workshopului [ON LGBTI+ RIGHTS IN THE EU](#), Raportul FRA **A long Way to go for LGBTI equality** realizat în baza celei mai vaste cercetări sociologice de până în 2021 (140.000 de subiecți intervievați) a remarcat – ca o concluzie generală – insuficientele progrese - în acest domeniu al drepturilor – înregistrate în ultimii 7 ani. Discriminarea în viața de zi cu zi persistă – la locul de muncă și la școală, în cafenele, restaurante, baruri și cluburi de noapte, la închirierea unei locuințe, la accesarea serviciilor medicale și/sau sociale). Hărțuirea și atacurile fizice și sexuale rămân, de asemenea, preocupante. Persoanele trans și intersexuale se confruntă și cu provocări birocratice, inclusiv atunci când trebuie să prezinte documentele de identitate. Pentru persoanele LGBTI cu vârsta cuprinsă între 15 și 17 ani, situația este mixtă (excedent de *bullying* și hărțuire la școală dar și o schimbare pozitivă în paradigma socială – generațională – a modului în care ceilalți privesc persoanele LGBTI). Rezultatele studiului menționat arată, de asemenea, că persoanele LGBTI din UE – și nu numai – consideră că legea și mediul politic, precum și comportamentul politicienilor, personalităților publice, liderilor comunității și societății civile, le afectează în mare măsură viața. [FRA](#) își propune ca, în continuare, să încurajeze factorii de decizie să își intensifice eforturile pentru a promova respectul deplin pentru drepturile persoanelor LGBTI.

Date comparative privind drepturile persoanelor LGBTIQ

Denumire țară	Dezincriminarea relației sexuale	Recunoașterea parteneriatelor/ oficializarea legăturilor	Căsătoria între persoane de același sex	Adopții	Serviciul militar	Legislație anti-discriminare	Gender identity - legislație
Austria	Legală din 1971	Înregistrarea parteneriatelor e legală din 2010	Legalizată din 2019	Fiu/ fiică vitregă (posibilitate de adopție) din 2013, adopție comună a cuplului din 2016	Include persoanele transgender	Este interzisă prin lege discriminarea persoanelor anti-gay	Persoanele transgender își pot modifica genul fără modificări chirurgicale/ diagnostic medical/ selfID
Croatia	Legală din 1977 (din perioada iugoslavă)	Coabitarea e legală din 2003, parteneriatul de viață din 2014.	Interzisă prin modificarea/ completarea Constituției din anul 2013	Adoptarea unui fiu/ fiice vitrege din 2014 este legală, adopția comună din 2022	Include persoane transgender	Discriminarea este interzisă prin lege	Legea cu privire la eliminarea discriminării interzice discriminarea pe identitatea de gen și expresia de gen. Schimbarea de gen/ sex se face cu aprobarea Ministerului sănătății, care are politici în domeniu
Republica Cehă	Legală din 1962 (Cehoslovacia)	Înregistrarea parteneriatelor este legală din 2006	Nu este legală	Nu este permisă la cupluri. LGBT individual pot adopta (în condițiile unui parteneriat înregistrat)	Deschis pentru persoanele transgender	Este interzisă discriminarea prin lege	Recunoașterea legală după operația de schimbare de sex (cu sterilizare obligatorie)

Germania	Legală în DDR din 1968 și în RFG din 1969	Parteneriate de viață înregistrate din 2001 până în 2017 (parteneriatele existente și noile parteneriate mixte sunt încă recunoscute)	Legală din 2017	Adopția unui copil vitreg legală din 2005; adopția succesivă din 2013; adopția comună este legală din 2017	Deschis pentru persoanele transgender	Prin lege este interzisă discriminarea	Schimbarea de gen este legală, fără schimbarea chirurgicală de sex
Ungaria	Legală din 1962	Parteneriatele pot fi înregistrate din anul 2009	Nu, Constituția interzice din anul 2012	Nu, interzis prin Constituție din anul 2020 (modificare constituțională)	Deschisă persoanelor transgender	Este interzisă prin lege	Este interzisă discriminarea pe baza identității de gen. Persoanele transgender nu-și mai pot schimba oficial genul/ sexul din anul 2020
Liechtenstein	Legală din 1989	Parteneriatele pot fi înregistrate din anul 2012	Nu	Adopția comună a unui copil vitreg, legală din 2022	Nu există serviciu militar	Este interzisă prin lege discriminarea	Nu este posibilă schimbarea de gen
Polonia	Este dezincriminată din 1932 și a rămas în vigoare	Nu, parteneriatele înregistrate au intrat într-o propunere legală în 2019, coabitarea este egală din	Nu, veto constituțional din 1997, Art.18 din Constituție este interpretat ca limitând această posibilitate	Adopțiile pot fi individuale, nu sunt posibile pentru cupluri	Da	Este interzisă prin lege (cu unele cezuri)	Trangenderii își pot modifica genul în urma unei operații chirurgicale sau tratament cu hormoni. Nu există prevederi pentru persoanele non-binare

Slovacia	Legală din 1962 (Ceho-Slovacia)	Drepturi limitate de coabitare din 2018, drepturi limitate de reședință pentru cuplurile căsătorite în alte state, din 2018	Nu	Nu, individual persoanele LGBT pot adopta	Da	Legea interzice discriminarea	În condițiile sterilizării obligatorii
Slovenia	Legală din 1977	Înregistrarea coabitării legală din 2006, parteneriatele pot fi înregistrate din 2017	Da, din 2022	Adopția comună este legală din 2022	Da	Legea interzice discriminarea	Schimbarea de gen este legală
Elveția	Legală din 1942 (la nivelul întregii Confederații)	Parteneriate înregistrate în Geneva (2001), Zürich (2003), Neuchatel (2004) și Fribourg (2005) La nivel național din 2007	Legală de la 1 iulie 1922	Adopția comună/ a cuplului/ este legală de la 1 iulie 2022	Da	Legea interzice discriminarea	Gender -change este legal în baza unei declarații pe principiul auto-determinării (de la 16 ani); nu sunt necesare operațiile chirurgicale/ tratamente cu hormoni, sterilizare etc.
România	Dezincriminate în Codul Penal din 1996	Drepturi limitate de rezidență pentru cuplurile căsătorite (în alte state UE), parteneriatele civile au fost propuse ca inițiativă legislativă	Nu	Nu, adopția se poate face individual	Da	Legea interzice discriminarea	Schimbarea de sex este permisă (cu sterilizare obligatorie)

Posibilitatea căsătoriilor oficiale: în iulie 2022, un număr de optsprezece țări europene recunoșteau și oficializau legal căsătoriile între persoanele de același sex: Austria, Belgia, Danemarca, Finlanda, Franța, Germania, Islanda, Irlanda, Luxemburg, Malta, Islanda, Norvegia, Portugalia, Slovenia, Spania, Suedia, Elveția și UK.

Căsătoriile între persoane de același sex vor fi în curând legale în Andorra. **Alte douăsprezece țări europene recunosc legal o formă de uniune civilă/ coabitare,** și anume: Croația, Cipru, Republica Cehă, Estonia, Grecia, Ungaria, Italia, Letonia, Liechtenstein, Monaco, Muntenegru și San Marino.

La nivelul Uniunii Europene există o [strategie în domeniul drepturilor persoanelor LGBTIQ](#), disponibilă în [toate limbile statelor UE](#). Aceasta stabilește o serie de acțiuni specifice, care vizează **patru piloni**:

1. combaterea discriminării persoanelor LGBTIQ;
2. garantarea siguranței persoanelor LGBTIQ;
3. construirea unor societăți favorabile incluziunii persoanelor LGBTIQ; și
4. inițierea unui apel la egalitate pentru persoanele LGBTIQ din întreaga lume.

Identitatea de gen / self ID / auto-determinarea și cadrul legal în unele state

BELGIA: în 2017, parlamentul federal belgian a adoptat o lege care permite persoanelor să-și schimbe sexul legal, printr-o declarație legală, fără a fi necesară nicio intervenție medicală. Pentru a face acest lucru, persoana trebuie mai întâi să semneze o declarație în fața unui funcționar civil și apoi să aștepte trei luni înainte de a da o a doua declarație, care să confirme solicitarea.

CIPRU: În 2019, a fost depus un proiect de lege pentru a permite persoanelor transgender să-și schimbe sexul, legal. Legislația ar permite persoanelor transgender de peste 18 ani să aibă dreptul de a-și schimba genul legal, pe baza autodeterminării, fără un diagnostic, tratament hormonal sau operație de schimbare a sexului. În octombrie 2021, proiectul de lege era încă în procedura de legiferare.

GERMANIA: În iunie 2021, parlamentul Germaniei a votat două proiecte de lege pentru auto-identificare. Unul dintre proiecte prevedea reglementarea intervenției chirurgicale de schimbare a sexului pentru minori începând cu vârsta de 14 ani (cu limitarea obiecției părinților și o amendă de 2.500 de euro); coaliția la putere a anunțat planul de a introduce recunoașterea legală a genului prin autodeclarare ca parte a acordului de coaliție; guvernul a propus oficial un proiect de lege în acest sens, în iunie 2022.

IRLANDA: În 15 iulie 2015, Oireachtas a adoptat Legea privind recunoașterea genului, care permite unui cetățean irlandez să-și schimbe genul pe documentele guvernamentale prin auto-determinare / auto-identificare. Legea nu cere nicio intervenție medicală din partea solicitantului și nici o evaluare a statului. Astfel de modificări sunt posibile (prin auto-determinare) pentru orice persoană în vârstă de 18 ani sau peste care are reședința obișnuită în Irlanda și/sau înregistrată în registrele irlandeze de naștere sau adopție. Persoanele cu vârsta cuprinsă între 16 și 18 ani trebuie să obțină o hotărâre judecătorească pentru derogare de la cerința normală de a avea cel puțin 18 ani

PORTUGALIA: În mai 2016, Blocul de Stânga a introdus un proiect de lege care permitea schimbarea legală de gen numai pe baza auto -determinării (auto-identificare), proiecte de lege similare fiind introduse introduse de partidul Oameni – Animale – Natură și de guvernul Costa în noiembrie 2016 și, respectiv, mai 2017. Toate proiectele au intrat în analiza unei comisii parlamentare, fiind generat un singur proiect de lege, aprobat de parlament la 13 aprilie 2018, dar respins prin veto de președintele Marcelo Rebelo de Sousa. În 2018, Parlamentul a adoptat proiectul de lege cu modificări în ceea ce privește schimbarea de sex la minorii în vârstă de 16 și 17 ani (cu modificările solicitate de președinte în motivarea vetoului). În noua sa variantă, legea a fost promulgată de președinte la 31 iulie 2018, intrând în vigoare pe 8 august 2018.

SCANDINAVIA:

- **DANEMARCA:** În iunie 2014, Parlamentul danez a votat cu un scor strâns, 59-52, pentru eliminarea cerinței de diagnosticare prealabilă a tulburărilor mintale și a unei intervenții chirurgicale (cu sterilizare ireversibilă) în timpul procesului de schimbare legală a sexului. Din 1 septembrie 2014, danezii cu vârsta peste 18 ani care doresc și solicită schimbarea legală de sex o pot face declarând că doresc să-și schimbe documentele oficiale - există o „perioadă de reflecție” de șase luni pentru a (re)confirma cererea/solicitarea.
- **ISLANDA:** În 2019, prim-ministrul islandez Katrín Jakobsdóttir a propus un proiect de lege pentru recunoașterea genului prin declarație statutară (auto-identificare). Proiectul de lege a fost adoptat de Althing cu un vot cvasi- unanim - 45-0, cu trei abțineri.

- **NORVEGIA:** la 18 martie 2016, Guvernul Solberg din Norvegia a introdus un proiect de lege care permite schimbarea legală de gen fără nicio formă de evaluare psihiatrică sau psihologică, diagnostic sau orice altfel de intervenție medicală; vârsta este de 16 ani.
Minorii cu vârsta cuprinsă între 6 și 16 ani au nevoie de acordul părinților. Proiectul de lege a fost aprobat cu un vot de 79-13 de către Parlament și a intrat în vigoare la 1 iulie 2016.
- **SUEDIA:** în 2015, guvernul Löfven a introdus un proiect de lege care permite schimbarea legală de gen fără nicio formă de evaluare psihiatrică sau psihologică, precum și eliminarea cerinței unui diagnostic sau a oricărui tip de intervenție medicală. Proiectul legislativ a fost amânat, în noiembrie 2021, guvernul anunțând un nou proiect de lege care va implementa auto-determinarea până în 2024. În condițiile unei majorități parlamentare diferite este previzibilă amânarea (un sondaj recent realizat de Fokus Novus a arătat un sprijin scăzut pentru **selfID** - doar 15% dintre respondenți au fost pozitivi și printre cei mai critici au fost părinții minorilor care încă locuiesc acasă).
- **FINLANDA** – o inițiativă cetățenească din 2021 privind **selfID** a întrunit 50.000 de semnături și a fost transmisă Comisiei pentru afaceri sociale și sănătate a Parlamentului finlandez. Prim-ministrul finlandez Sanna Marin și-a exprimat anterior sprijinul pentru trecerea la un sistem de auto- determinare a genului.

SPANIA: în iunie 2021 a fost depus un proiect de lege pentru auto-identificarea de gen, ca parte a unui acord politic încheiat între Partidul Socialist și partenerul său junior de coaliție, Unidas Podemos. Acesta stabilește o vârstă minimă de 14 ani - deși minorii între 14 și 16 au nevoie de aprobarea părinților. Un proiect de lege anterior, care acorda copiilor libertate totală de recunoaștere legală a genului, a fost respins în mai 2021 (proiectul în procedură nu are prevederi pentru rezidenții non-spanioli și pentru identitățile non-binare).

UK: În 2016, Comisia pentru egalitate a Camerei Comunelor a emis un raport în care recomanda actualizarea Legii de recunoaștere a genului din 2004 „în conformitate cu principiile autodeclarării de gen”. Sub mandatul Theresei May a fost elaborată o propunere de revizuire a Legii pentru a introduce auto-identificarea, dar a fost abandonată în 2020, ca urmare a opoziției parlamentare. Guvernul lui Boris Johnson a redus costul cererii la 5 lire sterline, iar procedura de aplicare a fost mutată online. [Equality Act](#) oferă protecție împotriva discriminării sub caracteristica de „reatribuire a genului”, care include „orice etapă a procesului de tranziție – de la propunerea de a reatribui genul, până la trecerea printr-un proces de reatribuire sau după finalizarea acestuia”; nu echivalează cu auto-identificarea de gen și permite furnizorilor de servicii să refuze accesul persoanelor transgender, de la caz la caz, ca „un mijloc proporțional de a atinge un scop legitim” (aceasta fiind și principala critică la adresa legii).

Pentru o situație la nivelul Uniunii Europene a se vedea [Legal gender recognition in the EU The journeys of trans people towards full equality](#) (2020).

SURSE WEB:

[O Uniune a egalității: Strategia privind egalitatea pentru persoanele LGBTIQ 2020-2025](#)

<https://outrightinternational.org/sites/default/files/213-1.pdf>

<http://arc-international.net/wp-content/uploads/2011/08/HRC-Res-17-191.pdf>

<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G14/177/32/PDF/G1417732.pdf?OpenElement>

<http://www.acceptromania.ro/blog/2021/12/14/institutiile-europene-apara-egalitatea-persoanelor-lgbtqia/>

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/651911/EPRS_BRI\(2020\)651911_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/651911/EPRS_BRI(2020)651911_EN.pdf)

<https://fra.europa.eu/en/publication/2020/eu-lgbti-survey-results>

<https://www.europarl.europa.eu/news/ga/press-room/20210304IPR99219/parliament-declares-the-european-union-an-lgbtiq-freedom-zone>

<https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20210910IPR11913/same-sex-marriages-and-partnerships-should-be-recognised-across-the-eu>

https://en.wikipedia.org/wiki/Recognition_of_same-sex_unions_in_Europe

https://en.wikipedia.org/wiki/LGBT_rights_in_the_European_Union